

یادداشت

راهکار برون رفت از بحران منطقه ای

محمد مهدی مظاهری

کارشناس مسائل بین الملل

در روزها و هفته های اخیر سیاست خارجی ایران شاهد تحركات بسياری برای نجات منطقه از یک جنگ فراگیر بوده است. در شرایطی که ترور فرماندهان مقاومت در رأس برنامه های رژیم صهیونیستی قرار گرفته (که برخی از آنها با نقض حاکمیت ایران و عبور از خط قرمزهای مشخص کشورمان همراه بوده است) و این رژیم در حمله به غزه و لبنان به طور مرتب و سازمان یافته مرتکب جنایات جنگی، نقض حقوق بشر و حقوق بشردوستانه شده و می شود و کشورهای غربی نیز به دلیل راهبردها و منافع خود در منطقه غرب آسیا در برابر آن سکوت کرده و به حمایت مالی و نظامی از آن ادامه می دهند، جمهوری اسلامی ایران تلاش کرد با اجرای عملیات وعده صادق پاسخی قاطع به ترور هممان رسمی اش (اسماعیل هنیه) و سردار نظامی اش (شهید نیلفروشان) نشان دهد و قدرت بازدارندگی خود را به رخ حریف بکشد. با این وجود، اعتماد به نفسی که حمایت کشورهای غربی به نخست وزیر این رژیم بخشیده، سبب شده است تا این پایان ماجرا نباشد، اسرائیل به پذیرش نتیجه اقدامات ضد حقوق بین الملل خود رضایت ندهد و اعلام کند که به حمله موشکی ایران واکنش نشان خواهد داد. این وضعیت منطقه را در یک شرایط بحران و تنش پیننگ پینگی قرار داده و اعلام اخباری مبنی بر انتقال فوری سامانه ضد موشک های تاداز سوی آمریکا به این رژیم و تحركات نظامی آمریکا در پایگاه هایش منطقه نیز بر آتش این تنش ها و تحلیل های نگران کننده اضافه می کند. در پاسخ به چنین شرایطی ضمن اینکه نیروهای میدان ایران برای مواجهه با تهدیدات احتمالی آماده می شوند، دستگاه دیپلماسی کشور نیز بنا به رسالت خود، تحركات وسیعی را به منظور جلوگیری از گسترش جنگ آغاز کرده است. تور منطقه ای وزیر امور خارجه به کشورهای عرب و مسلمان منطقه حکایت از آن دارد که ایران ضمن آمادگی برای دفاع از خود، خواهان تداوم تنش ها در منطقه نیست و معتقد است صلح فراگیر منطقه ای، تنها با همکاری و نشان دادن ابتکار عمل سریع و دقیق از سوی همه کشورهای منطقه امکان پذیر است. هرچند پاسخ رسمی همه سران منطقه اعتقاد و علاقه آنها به جلوگیری از جنگ منطقه ای بوده است، اما از آنجا که در عرصه سیاست خارجی و روابط بین الملل سیاست های اعلامی کشورها چندان قابل اعتماد و اعتنا نیست و این منافع پنهان و چند لایه و سیاست های عملی آنها است که در روند تحولات در منطقه تأثیر می گذارد، به نظر می رسد نمی توان با قاطعیت تخمین زد که موضع گیری واقعی این کشورها در صورت گسترش دامنه تنش ها چه خواهد بود. تکلیف چین و روسیه نیز مشخص است؛ چین به صورت سنتی از ورود مستقیم به تنش های سیاسی - امنیتی منطقه ایران تا به صدور بیانیه های کلی مبنی بر لزوم خویشتن داری طرف ها و پرهیز از گسترش جنگ تأکید می کند. روسیه نیز که خود در اوکراین گرفتار شده و حمایت های همه جانبه کشورهای غربی از اوکراین مانع پیروزی برق آسای آن شده، حال مناقش حکم می کند که از باز شدن جبهه های جدید پیش روی آمریکا و سایر کشورهای غربی و معطوف نمودن حواس آنها به یک بحران جدید جلوگیری نکند. البته این امکان وجود دارد که مقامات کرملین با ارائه یکسری همکاری های اطلاعاتی بکوشند پاسخ چین تا برای ایران به خودشان را بدهند، اما حداقل بر اساس اخبار و اطلاعات رسمی، به نظر نمی رسد بیش از این حاضر به حمایت باشند. در چنین شرایطی مهم ترین مؤلفه هایی ایران از این وضعیت و خروج از تنگنای آن و مقتدرانه از بحران های موجود، در کنار بازی های منطقه ای، تکیه بر مؤلفه های قدرت ملی است. قدرت ملی مجموعه ای از عناصر شامل جمعیت، وسعت و عمق استراتژیک، توان اقتصادی، قدرت نظامی، قدرت رسانه ای، حمایت های مردمی، اعتماد و سرمایه اجتماعی و البته وفاق ملی را در بر می گیرد. بی شک جمهوری اسلامی ایران تنها با اتکا به یک مؤلفه از قدرت نمی تواند سیاست خارجی موثری را طراحی و اجرا کند. از این روست که گفته می شود در شرایط کنونی به یک استراتژی شبکه ای نیاز داریم که همه عوامل قدرت ملی در آن مورد توجه و بهره وری قرار گیرند. البته نکته ظریفی که در این میان وجود دارد و حاصل تجارب ایران در جنگ تحمیلی با عراق است، این است که مؤلفه های قدرت ملی از وزن یکسانی برخوردار نیستند و حتی در صورت ضعف و نابرابری توان کشور در حوزه های اقتصادی، نظامی و رسانه ای با دشمن، برخورداری از حمایت های مردمی و وفاق ملی می تواند ورق بازی را به نفع ما برگرداند. وفاق به معنی سازگاری، همکاری کردن و اتحاد است و زمانی که بحث وفاق ملی در سیاست خارجی مطرح می شود مراد این است که احاد جامعه و همه احزاب و گروه ها، فارغ از نگرش های حزبی و منافع فردی و گروهی، همگی به نفع وفاق ملی می توانند ورق بازی را به نفع ما برگرداند. وفاق واجب است تا مطالبات و درخواست های خود را با توجه به مقدرات و محذورات و محدودیت کنونی کشور با صبر، مصلحت اندیشی و قانون گرایی مطرح و دنبال کنند و اجازه ندهند صدای اختلاف و اعتراض آنها به دستمایه ای برای دخالت بیگانگان در امور کشور تبدیل شود.

غلامعلی رجایی در گفت و گو با «آرمان ملی»:

تنش های منطقه ای روی عملکرد دولت تأثیر گذاشته است

سهیم بیشتر جریان های دیگر در دولت ممکن است تصمیمات را به

سمت دیگری بکشاند

مسئولان مردم را آماده شرایط جنگی نکرده اند

مردم باید برای هر شرایط جنگی آمادگی داشته باشند

سه شنبه ۰۱ • ۰۸ • ۱۴۰۳ ۱۸ ربیع الثانی ۱۴۴۶ / ۲۲ اکتبر ۲۰۲۴	سال پنجم شماره ۱۹۵۱	armanmeli.ir
--	------------------------	--------------

منتسب به جریان های دیگر را کنار بگذارد. کسی خواستار چنین اقدامی نیست، اما شرایط نباید به سمتی حرکت کند که جریان رقیب سهمی را بگیرد که حامیان آقای پزشکيان احساس کنند در حق آنها جفا شده و آنها به شهروند درجه دو تبدیل شده اند. شعار وفاق ملی شعار خوبی است و می تواند زمینه های همکاری داخلی را در کشور فراهم کند. با این وجود نباید شرایط به سمتی حرکت کند که سهم جریان های رقیب در دولت افزایش پیدا کند به شکلی که در آینده تصمیم گیری ها به سمتی حرکت کند که مورد خواست حامیان پزشکيان در انتخابات نبوده است.» در ادامه ما حاصل این گفت و گو را می خوانید.

«آرمان ملی» - احسان انصاری: دولت پزشکيان از زمان مراسم تحلیف و تا روز اسماعیل هنیه تا کنون درگیر تنش های منطقه ای بوده است. به همین دلیل دولت نتوانسته گزارش کوتاه مدتی از عملکرد خود که معمولاً دولت ها ارائه می کنند به مردم ارائه کند. این در حالی است که انتصابات در دولت و به خصوص استانداران صورت گرفته که با انتقادهای جدی حامیان دولت پزشکيان مواجه شده است. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی این مسائل با دکتر غلامعلی رجایی فعال سیاسی اصلاح طلب گفت و گو کرده است. رجایی در این زمینه معتقد است: «قرار نیست آقای پزشکيان زمانی که دولت را تحویل گرفت همه نیروهای

انتصابات که در دولت پزشکيان صورت گرفته مورد انتقاد اصلاح طلبان قرار گرفته است. این انتخاب ها به چه میزان می تواند در راستای شعار دولت یعنی وفاق ملی موثر باشد؟

شعار وفاق ملی شعار خوبی است و می تواند موجب وحدت و انسجام بیشتر کشور شود. با این وجود رویکردی که دولت در پیش گرفته، نباید به شکلی باشد که با دلخوری حامیان دولت برای برخی استان ها انتخاب شده که ستاد های انتخاباتی و فعالان سیاسی و اجتماعی این استان ها که از آقای پزشکيان حمایت کرده اند از این انتخاب ها رضایت ندهند. این موضوعی نیست که بتوان به راحتی از آن عبور کرد. معمولاً دوره همین ریاست جمهوری هشت ساله است و اگر آقای پزشکيان همین روند را ادامه بدهد در انتخابات دور بعدی ریاست جمهوری با چالش عدم همراهی ستاد های انتخاباتی مواجه خواهد شد.

در شرایط کنونی خیلی زود است که حامیان دولت دلخور شوند و اگر این همه نیروهای منتسب به جریان های دیگر را آقای پزشکيان باید این نگرانی ها را جدی بگیرد و اگر انتخابی نیز انجام داده دلایل منطقی برای مردم آن منطقه داشته باشد تا نخبگان و مردم توجیه شوند. البته این نکته را نیز باید در نظر گرفت که قرار نیست آقای پزشکيان زمانی که دولت را تحویل گرفت همه نیروهای منتسب به جریان های دیگر را کنار بگذارد. کسی خواستار چنین اقداماتی نیست، اما شرایط نباید به سمتی حرکت کند که جریان رقیب سهمی را بگیرد که حامیان آقای پزشکيان احساس کنند در حق آنها جفا شده و آنها به شهروند درجه دو تبدیل شده اند. شعار وفاق ملی شعار خوبی است و می تواند زمینه های همکاری داخلی را در کشور فراهم کند. با این وجود نباید شرایط به سمتی حرکت کند که سهم جریان های رقیب در دولت افزایش پیدا کند به شکلی که در آینده تصمیم گیری ها به سمتی حرکت کند که مورد خواست حامیان پزشکيان در انتخابات نبوده است.

من فکر می کنم دولت پزشکيان در این زمینه دولت بدشانسی است. علاوه بر ترور هنیه در ساعتی پس از مراسم تحلیف، فاجعه کشته شدن کارگران در معدن طبس نیز رخ داد. از سوی دیگر در شرایط کنونی که دولت در حال انتخاب استانداران و مدیران میانی است کشور با تنش منطقه ای مواجه شده است. شرایط منطقه ای طوری است که ایران نمی توانسته نسبت به زیاده روی های صورت گرفته بی تفاوت باشد. به همین دلیل بخش مهمی از تمرکز و انرژی رئیس جمهور صرف این مسائل می شود. از سوی دیگر امنیت داخلی کشور موضوع بسیار مهمی است و به همین دلیل دولت ناچار است وقت و انرژی زیادی روی این موضوع بگذارد. در واقع تنش های منطقه ای و احتمال افزایش این تنش ها باعث شده برخلاف برخی دولت ها که بعد از گذشت ۱۰۰ روز به مردم گزارش می دادند، این اتفاق در دولت آقای پزشکيان رخ ندهد و هنوز دولت نتوانسته به آن عمل کند. در شرایط کنونی برخی عنوان می کنند اگر دولت بخواهد یک گزارش ۱۰۰ روزه به مردم بدهد به چه نکاتی اشاره خواهد کرد. من معتقدم کشور در شرایط خاصی قرار دارد، اما هنوز مردم را آماده شرایط سخت احتمالی نکرده اند. مثلاً اگر قرار است اتفاقی در کشور رخ بدهد، مردم باید به پناهگاه ها پناه ببرند و یا اینکه کارگران و کارکنان در مراکز حساس و افرادی که در آن نزدیکی زندگی می کنند، هنوز برای شرایط

آیا انتصابات که از جریان های دیگر در دولت صورت می گیرد انتخاب خود پزشکيان است و یا اینکه تحت تأثیر عوامل دیگر این انتخاب ها صورت می گیرد؟

هنوز مشخص نیست این تصمیم گیری به چه صورت انجام می شود و بنده نیز در این زمینه اطلاعی ندارم. البته به نظر می رسد برای انتخاب استانداران مناطق مختلف مشورت های زیادی صورت گرفته و مانند انتخاب وزرا که به صورت خرد جمعی بوده و با رئیس جمهور برخی را انتخاب کردند درباره استانداران نیز همین وضعیت وجود داشته است. با این وجود بنده از اینکه دولت پزشکيان به چه میزان در انتخاب استانداران تحت تأثیر لایه های دیگر قدرت بوده اطلاعی ندارم. البته این احتمال وجود دارد که در برخی انتصابات کسانی که اطراف ایشان هستند موثر باشند. هر مدیری نیز تا حدودی تحت تأثیر اطرافیان است اما نمی توان به صورت دقیق عنوان کرد که میزان این تأثیر پذیری چقدر است. آنچه از بیرون قابل مشاهده است این است که اصلاح طلبان و اعتدال گرایان نسبت به انتصابات که صورت گرفته نقد دارند. البته این نکته را نیز نباید فراموش کرد که رئیس جمهور هر کاری هم کند همه راضی نخواهند شد و

اخطار عفاف و حجاب به موبایل فرد ارسال می شود

در حالی که اخبار از آماده شدن قانون عفاف و حجاب منتشر می شود، سخن های حاشیه و تأیید نشده در این بین موجب حساسیت بیشتر می شود. یک نماینده درباره قانون عفاف و حجاب اظهار کرد: برخورد با کشف حجاب و برهنگی از طریق دوربین ها صورت می گیرد. وی افزود: این قانون فرهنگی - اقتصادی با تمرکز بر عوامل اصلی مانند مدیران متخلف و واردکنندگان «لباس های نامناسب» اجرا می شود و جرمه ها به صورت اختطاریه می گیرد. به نوشته خبرنگاران بانکی پور گفت: در قانون جدید عفاف و حجاب

برخورد با «کشف حجاب» و «برهنگی» بیشتر از طریق دوربین ها و بدون حضور سخن های حاشیه و تأیید نشده در این بین موجب حساسیت بیشتر می شود. یک نماینده درباره قانون عفاف و حجاب اظهار کرد: برخورد با کشف حجاب و برهنگی از طریق دوربین ها صورت می گیرد. به نوشته خبرنگاران بانکی پور گفت: در قانون جدید عفاف و حجاب

دست بسیار تکان دهنده است. محمد غمخور، خبرنگار حوادث نوشت: پلیس تهران اعضای یک باند افغان را دستگیر کرده که هموطنان خود را گروگان گرفته و برای اخذی گوش بینی و انگشت قربانیان را بریده و برای خانواده هایشان می فرستادند. ردپای اعضای این باند که به برهاری وحشی معروفند، در قتل دو ایرانی با انگیزه سرقت قانونی برانگیخته شده، خبرهایی از این

ایرانیان نشان داده اند که در طول چند دهه گذشته همواره همسایه ای مهربان برای افغان هایی بودند که از جنگ داخلی و ناامنی به تنگ آمده و به کشورمان پناه می آوردند. در چند سال اخیر و با افزایش تعداد اتباع غیر مجاز در کشور، حساسیت ها بیشتر شده است. در حالی که حساسیت عموم شهروندان نسبت به حضور اتباع غیر قانونی برانگیخته شده، خبرهایی از این

تلنگر

طرح جدید «صیانت» زیر سایه رسایی

تبعات غفلت از

«کمسیون فرهنگی»، آغاز شد!

روح... مومن نسب از حامیان سعید جلیلی، بعد از انتخابات ریاست جمهوری چهاردهم در توییتی، فیلترشکن را عامل باخت جلیلی دانست و نوشت که «هر کس فقط نرم افزار خارجی (تلگرام، اینستاگرام و واتس آپ) داشت، به پزشکيان رای داد! هر کس فقط نرم افزار داخلی داشت، به جلیلی... ما کشور را به فیلترشکن باختیم». قابل تصور بود که داستان فضای مجازی و صیانت قرار نیست در شورای عالی فضای مجازی رها شود. مجلس یازدهم بعد از کش و قوس های فراوان بر سر طرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی در نهایت بررسی این طرح را به شورای عالی فضای مجازی سپرد اما در این شورا اش باب طبع حامیان محدود کردن اینترنت و فضای مجازی پخته نشد. حال به نظر می رسد طرفداران سعید جلیلی از نیروهای نزدیک به وی تا اعضای فعلی و قبلی جبهه پایداری تصمیم دارند تا طرح جدیدی در این زمینه ارائه کنند. «دیجیاتو» در اینباره خبر داده است که «قرار است پیش نویس طرح جدیدی به نام «نظام بخشی فضای مجازی» در کمیته هنر، رسانه و فضای مجازی مجلس به ریاست حمید رسایی بررسی شود. هنوز جزئیات این طرح منتشر نشده اما با توجه به سوابق رئیس این کمیته، این نگرانی وجود دارد که با هدف محدودسازی اینترنت طرحی مشابه طرح صیانت در دستور کار قرار بگیرد. انتشار این خبر از دو جهت می تواند مورد توجه باشد؛ نخست این که جزئیاتی که در انتخابات مجلس توانست با رسیدن به پارلمان بیروز انتخابات باشد و در انتخابات ریاست جمهوری قافیه را به مسعود پزشکیان بیازد حالاسی دارد تا با فعالیت های نظارتی و قانونی در مجلس دوازدهم بدنه رای دهندگان خود را راضی نگه دارد. اگرچه از طرق

قانونی مختلف امکان پیگیری موضوع از طریق شورای عالی فضای مجازی وجود دارد اما هم با تغییر این دولت ترکیب این شورا به صورت ۵۰ درصدی در اختیار دولتی هاست و قطعه به تصویب نهایی شدن طرح رای نمی دهند و هم در این زمینه تصویب می شود، مهر و موم کند. تردیدی نیست که تدوین پیش نویس این طرح در کمیته هنر رسانه و فضای مجازی ذیل سایه و مدیریت حمید رسایی قرار است نه تنها دوباره مساله صیانت را فعال کند که حتی شاید فراتر از آن نیز مواردی را در نظر بگیرد. سابقه حمید رسایی در کش و وا کش ها به موضوعاتی از قبیل فضای مجازی و حجاب نشان می دهد و اساساً از طرح های عجیب هم راضی نمی شود و قرائت خاص خودش را در هر زمینه ای دارد. نکته دومی که در زمینه انتشار خبر تدوین چنین طرحی در کمیته ذیل کمسیون فرهنگی مورد توجه است مسیری است که طی شده و حالا کار به جایی رسیده که کمسیون فرهنگی و کمیته زیر نظر آن می توانند چنین طرح هایی را در دست تدوین قرار دهند. وقتی در ماه های ابتدایی تشکیل مجلس دوازدهم نمایندگان مختلف - به خصوص ۱۰۰ نیرویی که با تانلوی مستقلین وارد مجلس شده بودند - از اهمیت کمسیون فرهنگی و بعد از آن کمسیون قضایی و حقوقی غفلت کردند، باید فکر امروز می شد که حالا کمسیون فرهنگی به ریاست مرتضی آقاچهرائی و کمیته ذیل این کمسیون یعنی «هنر، رسانه و فضای مجازی» به ریاست حمید رسایی، قرارگاهی برای تدوین و تصویب این طرح ها شود.

غفلت از کنترل تندروها

تردیدی نیست که این طرح همانند هر طرح دیگری در هر دوره ای از مجلس باید مسیر تبدیل شدن به قانونی را از صحن مجلس طی کند اما به هر صورت نه برای هیات ریسه مجلس نه بخشی از نمایندگان مقاومت در برابر طرحی که از کمسیون فرهنگی با ترکیبی مثل آقاچهرائی، نائبی، بانکی پور و رسایی بیرون می آید، کار راحتی نیست. کمسیون فرهنگی و کمسیون قضایی و حقوقی مجلس دوازدهم با کمترین استقبال نمایندگان برای عضویت روبه رو شد. این کمسیون در مجلس یازدهم مرکز نقل تهیه بررسی طرح ها و لایح جنجالی همچون حجاب، جمعیت و صیانت بودند. به رغم آن که هنوز جزئیاتی از متن و محتوای این طرح در دست نیست اما نام حمید رسایی به عنوان رییس کمیته ای که محفل طراحی طرح شده کافی است تا وی الرحمن همین اینترنت بی جان و فضای مجازی در هم شکسته بلند شود؛ به خصوص که دولت مسعود پزشکيان نیز به رغم مطالبه گری جدی وعده های داده شده هنوز دستاوردی حتی در حد حرف هم در زمینه رف فیلتر نداشته است. بی توجهی به اهمیت عضویت نمایندگان با گرایش متفاوت از پایدارهای و نیروهای نزدیک به سعید جلیلی در کمسیون فرهنگی حالا در حال نشان دادن عواقب خود است. حمید رسایی شاید در زمینه رسیدن به ریاست کمسیون فرهنگی قاتی هر چند بی جان و نیمه کاره با مرتضی آقاچهرائی داشت و اختلاف نظرهایی نیز از زمان عضویت رسایی در جبهه پایداری بین این دو چهره باشد، اما وقتی طرف مقابل شان دولت پزشکيان با حتی تیم محمد باقر قالیباف و مهم تر از هر دو ائتلاف بین پزشکيان و قالیباف باشد، دشمن مشترک اتحادی عجیب راقم می زند.